

למרות שאיש לא טרח להביאם לארץ. אולם למרות הסרטים הרבים על הימים ההם, הרי שעד לאחרונה היתה דמותו של הדוכן'ה עמום. בניטו מוסוליני, מחוץ ל- תחום. אולי משום שרבים באיטליה מא- מינים עדיין כי אם כל מגרעותיו, הביא האיש ברכה לארץ. כמו לדוגמה הסדר ה- מופתי שהשליט בה — סדר המעורר כיום געגועים בלב כל אלה הרגועים על הש- ביתות, על הסטודנטים, ועל השמאלנים למיניהם, השכיחים כליכך באיטליה של היום.

ענה, 28 שנים לאחר מותו, הפכו גם חיי הדוכן'ה לנחלת-הכלל. וזאת, למרות שאש- תו ובניו עדיין חיים — ויכולים לתבוע את מי שיציג אותו באור לא רצוי להם. באוסף החדש כלולים סרטים כמו הדוכ- צ'ה, מוסוליני הצעיר (ד"ר אגב, הוא היה סוציאליסט בנעוריו), איה איה אלזה (קרי- את ההידד הפאשיסטית) או סיפור אה- בתו אל קלרה פטראצ'י, אותו מתכוננים לצלם עם ריצ'ארד ברטון וליו טיילור.

הבולט בסרטים הפוליטיים אודות הדוכן'ה יהיה כנראה חיטולו של מטאואי (הבמאי: פלורסטאנו ואנצ'יני), המבוסס על רצח ה- מנהיג הסוציאליסטי ג'אקומו מטאואי.

מטאואי, שתקף בחריפות רבה את מור סוליני והפאשיזם, הוכנס בכוח על-ידי שישה בריגנים למכונית, נרצח, וגופתו הוט- לה לתוך בור שנחפר בחיפזון. הרצח, שאירע בקיץ 1924, עורר סערה ברחבי העולם, היווה כתם על שלטונו של מוסו- ליני כבר מן הרגע הראשון.

כאשר פנו לשחקן הגרמני מארי אדורף, המשחק זה כמה שנים באיטליה, לגלם את דמותו של מוסוליני, סירב תחילה: "כולם יודעים שהשקפותי הפוליטיות נגדות שמא- לה". טען. אבל השחקן שב גבר בסוף על הפוליטיקאי, לא הניח לו לוותר על תפקיד שמן כזה.

אדורף האזין למאות הקלטות של גאומי מוסוליני, כדי לתפוס את גוון קולו של הרוזן. הוא סקר כל יומן קולנוע בו ה- פיע, כדי לשחזר לעצמו את צורת הלי- כתו והתנהגותו של הדוכן'ה. הוא אף גילח את החלק הקדמי של בלווריתו, כדי להשיג קרחת דומה לזו של מוסוליני. אך למרות כל המאמצים והדמיון המפ- תיע, שהצליח להשיג, משוכנע אדורף כי יעורר ביקורות רבות. מוסוליני בשנות העשרים היה שונה מזה שהתפרסם בצי- לומי התעמולה המאוחרים יותר. ודאי יהיו גם מכתביה-השמצה ואיום. אבל איני חושש. אני ארוח גרמני, ואינני שייך לאף מפ- לגה."

ומה בדבר תגובות חיוביות? אדורף אי- נו אופטימי ביותר: "יהיה זה אופטימי מדי להאמין כי בארץ, בה המפלגה הניארי פאשיסטית הכפילה את קולותיה בבחירות האחרונות — אפשר יהיה למצוא קהל בשל די הצורך כדי לקבל עובדות היסטוריות כהווייתן. צריך לזכור שעד לפני כמה שנים, לא נמצא מפיץ אשר יעז לעשות סרט עם תלבושות ותסרוקות מצחיקות כמו אלה שיש בסרט שלנו."

מה שוודאי יעצב את טורי הרכילות: סירטו של ואנצ'יני אינו מתכוון כלל להתעכב על הנשים בחייו של הדוכן'ה. זה סרט פוליטי גרידא. ומי שזוכר את הליזה הארוך של 43 — הסרט הפוליטי שהעלה את ואנצ'יני וזיכה אותו בפרסים בינלאר- מיים — יודע שהוא מסוגל לעשות סרט פוליטי בלי אמצעי-עזר מיניים.

פרסים

פרס המבקרים

ל"הצער והחמלה"

בסוף חודש זה, עומדים מבקרי ניויורק לחלק את פרסיהם שלהם לסרטים המצ- ייניים של 1972. פרסים אלה נחשבים לחשובים ובעלי-משמעות רבה יותר מן התחרות הפרועה והממוסחרת של האוסקר. כסרט הטוב ביותר, כמעט ללא ויכח- חים, בחרו המבקרים את זעקות ולחישות, סירטו האחרון של אינגמר ברגמן. כשחקי- נית הטובה ביותר, נבחרה ליב אולמן,

* מנהיג באיטלקית. השם גזור מ- DUX במאטינית — דוכס. ** הפשע מזכיר את רצח המנהיג היווני למברקיס, שהונצח בסרט "Z". החבלד: הרצח ביוון בוצע לפני תפיסת השלטון על- ידי הקולונלים, ואילו באיטליה — שנה לאחר עליית מוסוליני לשלטון.

לא קוראים להם טריניטי

בן וצ'ארלי (סינרמה, תל-אביב, איטליה) — שני בריונים הולכים במדבר צחיח. הם בעצם חברים טובים מאוד, אבל למרות זאת מעלמים אחד את השני במכות. וכשאינן להם עוד כוח, הם מחליטים לפנות כל אחד לדרכו. ולכן, במשך כל הסרט — הם נמצאים ביחד. מזכיר קצת את טריניטי ובמבוינו המתקוטטים תמיד! לא במקרה. או האם ההליכה בין גבעות החול מזכירה את הטוב הרע והמכוער? גם זה לא במקרה.

המערבון האיטלקי הזה, מסתבר, יצוק במתכונת ה- "ספאגטי עם שאריות". דהיינו: במאי שאין לו משהו מוגדר לעשות באותו רגע, מגייס כמה בעלי אגרוף נאי-מראה, כמה נבלים קשוחי-פנים, לוקח קצת מפה וקצת משם, קטטות לוליניות וערי-רפאים, לעיתים — כמו במקרה זה — גם ללא סיפור הגיוני — אבל זה לא משנה.

זה בדיוק מה שעשה הבמאי מיקלה (סיפור אחד של פשע) לופו. האיש ידוע כחקיין חרוץ. אבל כדי להכין רשימה שלמה של כל מקורות החיקוי במערבון זה, צריך למלא עמודים שלמים. ומה שמגוון ביותר בכל העסק, הוא שלופו אינו טורח אפילו לחקות את המערבונים האמריקאים — אלא את האיטלקים, שהם בעצמם חיקוי. וכאשר הוא עוד מנסה להוסיף לדייסה הזאת גם

המופיעה יחד עם אינגריד טולין, האריאט אנדרסון וקארי סילואן בסרט של ברגמן. על תואר השחקן הטוב ביותר התנהל מאבק חריף ביותר. המועמדים: לורנס אוליביה בגיירה הקולנועית של בלש, מארלון ברננדו בהסנדק, ג'יימס מיטון במשחק ילדים, ופיטר אוטול בהמעמד השלישי. וזה בתואר: אוליביה.

רוברט דובל, שגילם את יועצו של הסנדק, נבחר לשחקן-המישנה של השנה. שחקנית צעירה בשם ג'ני ברלין — שהיא בתה של הקומיקאית והבמאית איליין מאי — הוכתרה כשחקנית-המישנה של השנה, על הופעתה בנער הלבבות השבורים, סיפור של ניל סימון אשר בוים על-ידי אמה.

לאות-הצטיינות מיוחד — עליו לא היו כל עוררין — זכה הצעיר והחמלה, סרט

אוליביה ב"מש" מאבק קשה

הטלוויזיה בן ארבע וחצי השעות על קורותיה של עיר-שדה צרפתית במלחמת- העולם השני, שהוצג גם בטלוויזיה הי- ישראלית.

תדריך

תל-אביב

*** התפוז המינאני (פאר, אנגליה) — תחזית לעולם אלים, אכזרי ומפחיד, שבחלקה אינה עוד עתיד רחוק אלא מציאות של ימינו. הסרט המדהים של שנה זו. לא להחמיץ.

*** פרנזי (חן, אנגליה) — אלי פרד היציקוק בכל הדור, בסיפור על חונק

נשים לונדוני, משחק בעצבי הקהל ב- וירטואוזיות בלתי-רגילה. שיעור נדיר בעשיית סרט. כדאי לראות.

*** מיני זמס-קוביץ (תכלת, ארצות-הברית) — סיפור-אהבה יוצא-דופן, בין פקידה במוזיאון ושומר מזור של

אולמן ב"40 קאראט" זכייה —

אולמן (ימין) ב"פרסונה" פה אחד

מגרשי-חניה — הופך לחוויית אינטימית רגישה, דרכה מצטיירת היטב אמריקה של אנשים קטנים ובודדים להחריד.

ג'מה (ימין): אטריות קרות

רגשות — כמו במגישה הפסדו-פסיכולוגית בין אחד הגיבורים (ג'וליאנו ג'מה) לאהובתו היצאנית — הרי זה כמו לחוסף רוטב בן שבועיים לאטריות שהתקררו. מומלץ למי שאוהב רוטב בן שבועיים על אטריות שהתקררו.

*** הצגת הקולנוע האחרונה (פריז, ארצות-הברית) — תיאור נוסטלגי של העיירה האמריקאית הקטנה והאוירה המיוחדת ששררה בה, בתחילת שנות החמישים. מבוים היטב ומשחק להפליא. כדאי לראות.

*** פלני — רומא (סטודיו, איטליה) — רומא. כפי שהיא מצטיירת בדמיונו הגאוני של פדריקו פלני, היא חווייה שאין לתאר במילים. מוכרחים לראות.

*** כלבי הקש (אסתר, ארצות-הברית). ושוב מי שחושב שיכול להתעלם מהאלימות של תקופתו, סופו אלים שבי- עתיים. כך סבור הבמאי שעשה סרט מע- זע זה, סם פקינפה. הצגורה הישראלית עזרה לטשטש את כוונותיו בכמה חיתוכים גסים. אף-על-פי-כן, הסרט עדיין אלים ונורא. אבל דווקא משום כך, יש לראותו ולחשוב על קריאת האזהרה החדה שהוא מביא.

ירושלים

*** הארי המזוהם (ירושלים, ארצות-הברית) — סרט-פשע מבריק על בלש משטרת סן-פראנציסקו המכריז מל- חמה פרטית נגד רוצח פסיכופאט, על אפס-זחמתם של שילטונות החוק החוששים לנקוט באמצעים חמורים. הבמאי: דון סיגל. עם קלינט איסטווד.

*** להגישה שבב (סמדר, צרפת) — סרט רגיש ומעניין המשחזר שלבי התבגרותו של נער בצרפת של שנות החמישים. הופעה מרשימה של לאה מאסארי בדמות האם המבינה.

חיפה

*** חממהים לאהבה (עצמון, אנגליה) — סיפור-אהבתם של זוג נכים רחוקים לכיסאות-גלגלים. הסרט שוקע לעיתים ברגשנות מיותרת, אבל צוות הי- שחקנים, ובראשם מאלקולם (התפוז ה- מיכאני) מקדאוואל וזאנט ניומן, משובח.

*** רסיסי חיים (שביט, אר- צות-הברית) — תיסכוליו הפנימיים של משיכל אמריקאי בשנות ה-70, שאינו מוצא את מקומו לא בין בני-ימינו ולא בין פשוטי-עם. סרט מעניין גם בתוכנו וגם בצורתו. כדאי לראות.

*** מגעים (אורה, שוודיה) — משר- לש ניצחי — ביבי אנדרסון, מס פוץ- סירוב ואליזט גולד — מבצעים תחת שרביטו של אינגמר ברגמן ניסיון להע- לות רומן בנלי מעבר לבנאליות שלו. התוצאה יותר מבנאלית, אך סחות מאינגמר ברגמן.